

Μαθαίνοντας σκάκι

Εγχειρίδιο για προπονητές

Τρίτο βήμα

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	4	12: Άμυνα εναντίον του	
Το τρίτο βήμα.....	5	καρφώματος.....	86
Βλέποντας μπροστά.....	5	13: Κινητικότητα	93
Γνώσεις και δεξιότητες.....	8	14: Τετράγωνο-κλειδιά (1)	99
Ασκήσεις για το σπίτι.....	9	15: Καρφωμένα κομμάτια	104
Παρτίδες προπόνησης	10	16: Απειλές	110
Συζητώντας τις παρτίδες των		17: Τετράγωνο-κλειδιά (2)	117
παιδιών.....	12	Πρόσθετα βιβλία ασκήσεων	125
Βοήθεια	13	Πρόσθετα μαθήματα	
Διοργανώσεις	15	1+: Επίδραση Ακτίνων-Χ.....	126
Αναμνηστικό Δίπλωμα.....	17	2+: Καρφωμένα κομμάτια.....	131
Υποδείξεις για τη χρήση αυτού		3+: Το ακριανό πιόνι	137
του εγχειριδίου	18	4+: Η ενδιάμεση κίνηση.....	142
Βασικά μαθήματα		5+: Αδυναμία στο άνοιγμα.....	148
1: Ολοκληρώνοντας το άνοιγμα.....	19	6+: Μικρά σχέδια	154
2: Αποκάλυψη και Διπλό σαχ.....	26	7+: Ματ	162
3: Επίθεση σε καρφωμένο		8+: Εξουδετέρωση της άμυνας.....	168
κομμάτι	33	9+: Υποπροαγωγή	173
4: Πρόσβαση και δίκτυο ματ	38	10+: Ανάπτυξη	177
5: Ο κανόνας του τετραγώνου.....	44	11+: Καρφώνοντας.....	182
6: Εξουδετέρωση της άμυνας.....	50	12+: Άμυνα εναντίον του ματ.....	186
7: Άμυνα εναντίον της διπλής		13+: Ο κανόνας του	
απειλής	56	τετραγώνου.....	191
8: Μικρά σχέδια	62	14+: Απειλή με αποκάλυψη	196
9: Ισοπαλίες.....	69	Σκακιστικές έννοιες	201
10: Ακτίνες-Χ.....	75	Βήμα-Βήμα	204
11: Το άνοιγμα.....	81		

7

Άμυνα εναντίον της διπλής απειλής

ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- μαθαίνοντας πώς να αμυνθούμε εναντίον συγκεκριμένων ειδών απειλής

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

- διαφορετικοί τρόποι άμυνας
- διπλή απειλή

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Έννοιες

αντεπίθεση

Μεθοδολογία

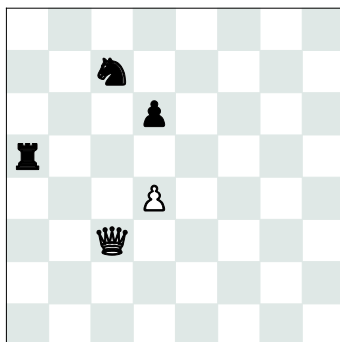
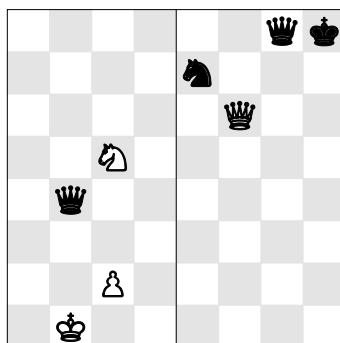
Στο Βήμα 1 είδαμε διαφορετικούς τρόπους άμυνας. Εδώ θα τους επαναλάβουμε εν συντομία δίνοντας παραδείγματα για την καθεμία:

1. Μετακίνηση
2. Υποστήριξη
3. Κόψιμο (και με ανταλλαγές)
4. Παρεμβολή

Τα πράγματα σε αυτό το διάγραμμα είναι κάπως πολύπλοκα (\Rightarrow), γιατί είναι απαραίτητη η χρήση δύο διαφορετικών τρόπων άμυνας σε μία κίνηση. Στο αριστερό μέρος του διαγράμματος βλέπουμε μία απλή απειλή από τη βασίλισσα (π.χ. βασιλιάς + υλικό). Τα λευκά μπορούν να αμυνθούν με παρεμβολή του ίππου στο β3. Αυτή η κίνηση είναι ένα παράδειγμα μετακίνησης και παρεμβολής ταυτόχρονα.

Στο δεξί μέρος του διαγράμματος τα μαύρα μπορούν να αμυνθούν με παρεμβολή της βασίλισσας στο η7. Από το η7 η βασίλισσα υποστηρίζει και τον ίππο.

Στο διάγραμμα (\Downarrow) απειλούνται δύο μαύρα

κομμάτια. Τα μαύρα παίζοντας **1. ... Πα7** μετακινούν τον πύργο, ο οποίος στη συνέχεια υποστηρίζει τον ίππο.

Στο διάγραμμα (↑) ο ίππος στο ζ5 κινδυνεύει και υπάρχει ματ στο ζ1. Αυτό που σώζει την κατάσταση είναι η αλλαγή βασιλισσών: μετά από **1. Βθ4+** τα λευκά δεν χρειάζεται να ανησυχούν. Σημειώστε ότι η εναλλακτική κίνηση **1. η4** οδηγεί στο ματ με **1. ... Βζ1**.

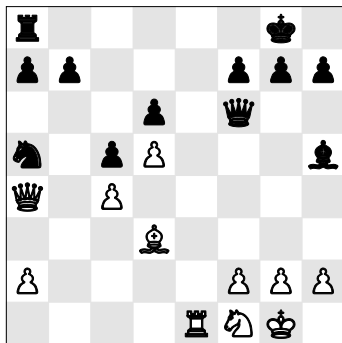
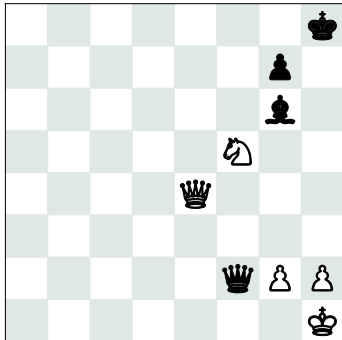
Όταν αμυνόμαστε εναντίον διπλής απειλής, είναι σημαντικό να συνδυαστούν δύο τύποι άμυνας (ο μονός τύπος άμυνας που δεν μπορεί να συνδυαστεί είναι το κόψιμο).

Είναι μια καλή ιδέα να ζητήσετε από τους μαθητές να κάνουν μερικά παρόμοια παραδείγματα άμυνας στις σκακιέρες τους. Οι θέσεις που έχουν αντιμετωπίσει είναι άπλες και χωρίς προβλήματα. Οι θέσεις με περισσότερα κομμάτια είναι δυσκολότερες.

Ένα τέτοιο παράδειγμα βλέπουμε στο διάγραμμα (⇒). Αν είχαμε τα μαύρα, το πρώτο που ίσως παρατηρούσαμε ήταν η απειλή του ίππου, οπότε θα σκεφτόμασταν να παίξουμε **1. ... β6**. Ρίχνοντας όμως μία πιο προσεκτική ματιά θα βλέπαμε ότι ο μαύρος θα πρέπει να βρει μία άμυνα εναντίον του ματ στο ε8: **2. Βε8+** και **2. Πε8+** είναι σοβαρές απειλές. Επομένως η σωστή κίνηση είναι **1. ... Βδ8** (υποστήριξη + υποστήριξη).

Εκτός από τους τέσσερις τρόπους άμυνας που αναφέρθηκαν παραπάνω, σε αυτό το μάθημα μαθαίνουμε έναν ακόμη: **την αντεπίθεση**. Η αντεπίθεση είναι ο πιο δύσκολος τρόπος άμυνας, επειδή ο παίκτης πρέπει να εστιάσει όχι μόνο στην άμυνα αλλά και στην επίθεση. Υπάρχουν διαφορετικοί τύποι αντεπιθέσεις:

- σαχ
- κάρφωμα
- απειλή

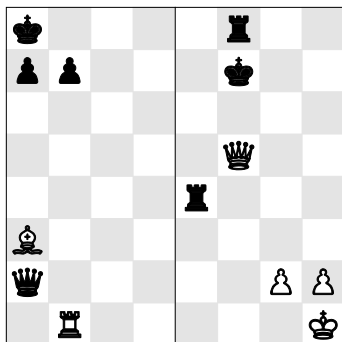
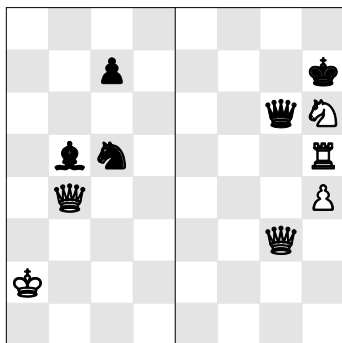
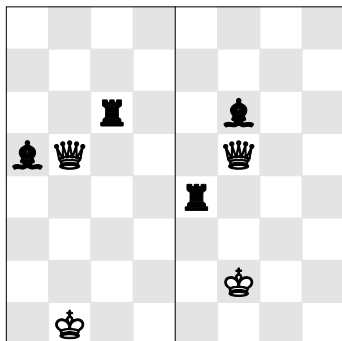
Στο αριστερό μέρος του διαγράμματος (♠) τα μαύρα καρφώνουν τη λεύκη βασίλισσα με **1. ... Πβ6**. Έτσι όχι μόνο αποφεύγεται η διπλή απειλή αλλά τα μαύρα κερδίζουν την βασίλισσα με αντάλλαγμα έναν πύργο.

Στη δεξιά πλευρά του διαγράμματος βλέπουμε ότι τα λευκά απειλούν έναν αξιωματικό και έναν πύργο ταυτόχρονα. Ο αξιωματικός μπορεί να δώσει σαχ στο θ4. Αφού ο λευκός βασιλιάς μετακινηθεί, ο μαύρος πύργος ξεφεύγει. Απειλώντας τον τον βασιλιά, τα μαύρα καταφέρνουν να σώσουν και τα δύο κομμάτια.

Το διάγραμμα (⇒) έχει δύο παραδείγματα αντεπίθεσης όπου δημιουργούμε μία απειλή. Στην αριστερή πλευρά του διαγράμματος οι πιθανότητες των μαύρων είναι μικρές. Ο αξιωματικός και ο ίππος απειλούνται και δεν μπορούμε να εφαρμόσουμε καμία από τις αμυντικές κινήσεις που ήδη γνωρίζουμε. Παρ' όλα αυτά, τα μαύρα έχουν μια εκπληκτική διέξοδο. Παίζοντας **1. ... Ια4!** τα μαύρα σώζουν τον αξιωματικό αφού αν **2. Βxβ5** τότε έχουμε **2. ... Ιγ3+**, δηλαδή μια διπλή απειλή με τον ίππο. Επομένως ο αξιωματικός υποστηρίζεται έμμεσα και τα λευκά δεν μπορούν να κόψουν στο β5.

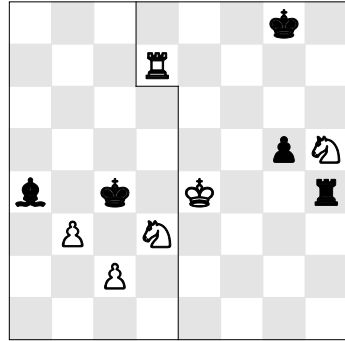
Στο δεξί μέρος του διαγράμματος τα λευκά έχουν μια παρόμοια επιλογή. Η κίνηση **1. Ιη4** υποστηρίζει τον πύργο έμμεσα: Αν **1. ... Βxθ5** τότε **2. Ιζ6+**. Παρατηρήστε ότι η κίνηση **1. Πη5** δεν είναι σωστή, επειδή ο ίππος μένει απροστάτευτος.

Στο διάγραμμα (♣) υπάρχουν δύο παραδείγματα αντεπίθεσης με απειλή ματ. Στο αριστερό μέρος του διαγράμματος τα λευκά αμύνονται εναντίον της διπλής απειλής με **1. Πγ1**. Αυτή η κίνηση ανήκει στην κατηγορία 'απειλή με ματ' στο γ8. Τα μαύρα πρέπει πρώτα να αντιμετωπίσουν την απειλή, έτσι τα λευκά έχουν χρόνο να σώσουν τον αξιωματικό. Στο δεξί μέρος του διαγράμματος ο βασιλιάς πρέπει να πάει στο η7. Τα λευκά δεν έχουν χρόνο να κόψουν τον πύργο στο ε4 εξαιτίας του ματ στο ζ1. Η κίνηση του βασιλιά στη σήλη-ε- δεν είναι καλή ιδέα, σε αυτή την

περίπτωση τα λευκά θα κόψουν τον πύργο με σαχ.

Μερικές περιπτώσεις αντιμετώπισης περιέχουν άλλους τύπους συνδυασμών. Στο αριστερό μέρος του διαγράμματος (↑) **1. ... Αχβ3**, ένα παράδειγμα από 'κόψιμο + υλικό', είναι μια καλή άμυνα. Μετά από **2. γχβ3+** τα μαύρα παίζουν **2. ... Ρχδ3**. Αν τα λευκά δώσουν σαχ με τον ίππο, ο βασιλιάς θα απειλήσει τον ίππο. Στο δεξί μέρος του διαγράμματος τα λευκά αντιμετωπίζονται με **1. Ρζ5 Πχθ5 2. Ρη6**. Με τη διπλή απειλή τα λευκά θα κερδίσουν έναν πύργο.

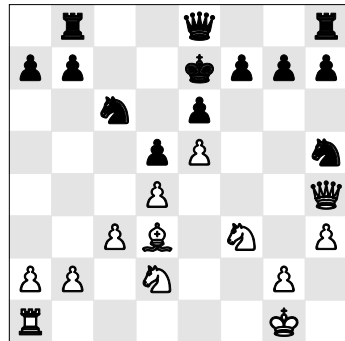

Αναζήτηση στρατηγικής

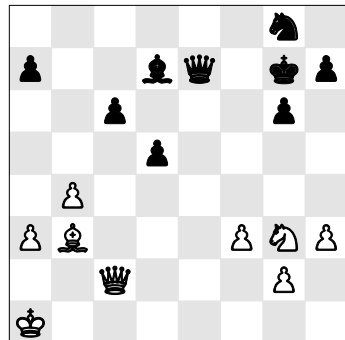
Το διάγραμμα (⇒) χρησιμοποιείται ως εργαλείο για να διδάξουμε τους μαθητές τον κατάλληλο τρόπο αναζήτησης στρατηγικής για τις ασκήσεις.

1. Ποιο/ποια κομμάτια μου κινδυνεύουν;
2. Μπορώ να κόψω (αλλάξω) το αντίπαλο κομμάτι που με απειλεί;
3. Μπορώ να κάνω παρεμβολή, υποστήριξη ή μετακίνηση;
4. Υπάρχει κάποια πιθανή αντιμετώπιση;
5. Μπορώ να δώσω σαχ με κομμάτι που απειλείται, μπορώ να καρφώσω ένα επιτιθέμενο κομμάτι ή μπορώ να απειλήσω ματ;

Τα μαύρα είναι σαχ και ο ίππος στο θ5 απειλείται. Η παρεμβολή του ίππου στο ζ6 δεν βοηθά εξαιτίας του πιονιού στο ε5. Τα μαύρα μπορούν να υποστηρίξουν τον ίππο και να μην είναι σαχ παίζοντας **1. ... ζ6**.

Η άμυνα εναντίον της διπλής απειλής δεν παίζει ρόλο μόνο όταν αμυνόμαστε, αλλά και όταν σκεφτόμαστε την άμυνα του αντίπαλου εναντίον των δικών μας διπλών απειλών. Ένα τέτοιο παράδειγμα δίνεται στο διάγραμμα (↓). Ο ίππος στο η3 δεν υποστηρίζεται και τα μαύρα μπορούν να κόψουν δίνοντας σαχ. Η προφανή κίνηση **1. ... Βε5+** αντιμετωπίζεται με το **2. Ββ2**, καρφώνοντας τη μαύρη βασίλισσα. Τα μαύρα είναι προτιμότερο να παίξουν **1. ... Βε1+** και ο ίππος χάνεται.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Υπενθύμιση

◇ Άμυνα εναντίον διπλής απειλής

Βιβλίο ασκήσεων

□ Άμυνα / Άμυνα εναντίον διπλής απειλής: A

Εξήγηση: Για κάθε θέση, ζητήστε πρώτα από τους μαθητές να κυκλώσουν τους δύο στόχους της απειλής. Αναγνωρίζοντας τον σωστό τύπο άμυνας – και έτσι την καλύτερη κίνηση – όλα θα είναι εύκολα.

Λάθος: Με τη συγκεκριμένη κίνηση χάνουμε υλικό.

Βοήθεια: Βάλτε τη θέση στη σκακιέρα και ρωτήστε τι θα έπαιζε ο αντίπαλος. Αυτή η ερώτηση είναι ουσιαστικά μία άσκηση από το *Βήμα 1*: κερδίζοντας υλικό. Ο μαθητής θα καταλάβει ότι χρειάζεται άλλου είδους άμυνα. Αν χρειάζεται, ξανακοιτάξτε τη λίστα: υποστήριξη, κόψιμο, μετακίνηση ή παρεμβολή.

Λάθος: Δεν υπάρχει αντεπίθεση.

Βοήθεια: Ποιες αντεπιθέσεις υπάρχουν; (Σαχ, κάρφωμα, απειλή). Ζητήστε από τους μαθητές να ελέγξουν ποιες από αυτές υπάρχουν.

□ Διπλή απειλή (βασίλισσα) / Πειρασμός: A

Εξήγηση: Αυτό το φύλλο ασκήσεων απαιτεί από τους μαθητές να ψάξουν μια πιθανή άμυνα εναντίον μίας διπλής απειλής. Στις ασκήσεις υπάρχουν τουλάχιστον δυο πιθανοί τρόποι για μια διπλή απειλή με τη βασίλισσα. Μόνο η μία διπλή απειλή είναι όμως σωστή. Ζητήστε από τους μαθητές να καταγράψουν τη σωστή και τη λάθος απειλή (ρωτήστε τους γιατί το τελευταίο είναι λάθος). Είναι αρκετό να υποδείξουμε την σωστή απειλή με ένα ‘+’ και τη λάθος με ‘x’.

Λάθος: Ο μαθητής επιλεγεί μια δελεαστική – αλλά λάθος – λύση.

Βοήθεια: Παίξτε την κίνηση στη σκακιέρα και ρωτήστε ποια κίνηση θα παίξει τώρα ο αντίπαλος.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

□ Άμυνα / Άμυνα εναντίον διπλής απειλής: A

1) 1. ... Αη7	7) 1. ... Αβ7
2) 1. ... Πδ5	8) 1. ... Πβ6
3) 1. ... Αζ6	9) 1. ... Αδ4! / 1. ... Αχβ2
4) 1. ... Βε6	10) 1. ... Αγ5+
5) 1. Ιη3	11) 1. Αα3+
6) 1. Ιζ3	12) 1. ... Πζ6+

□ Διπλή απειλή (βασιλίτσα) / Πειρασμός: A

1) 1. Βθ4+; 1. Βγ3+? Ιε5	7) 1. Βε5; 1. Βδ5 / γ5? Ιη3+
2) 1. ... Ββ8+; 1. ... Βδ2+? 2. Ιε2	8) 1. Βδ2; 1. Βε5? Ιβ4+
3) 1. ... Βγ3; 1. ... Ββ6 / δ8? 2.
Πα1	9) 1. ... Βδ1+; 1. ... Βδ5+? 2. Βη2
4) 1. Ββ3+; 1. Βδ5+ Αε6	10) 1. ... Βθ3+; 1. ... Βη4+ 2. Ιη3;
1. ... Βδ3 2. Πε3
5) 1. ... Βγ1+; 1. ... Βγ5+? 2. Αζ2	11) 1. ... Βδ8+; 1. ... Βδ6+ 2. Αδ3
6) 1. ... Βα3+; 1. ... Βη5+? 2.
Πδ2+	12) 1. ... Ββ6+; 1. ... Βη4+? 2. Ιη2
ή 2. Ιη3

